

Speuren naar velduilen in de Uitkerkse Polder

De velduil (*Asio flammeus*) zoals de naam aangeeft, houdt van open terreinen, met lage iets ruige vegetatie en leeft vooral in vochtige, deels moerasachtige (F.: Hibou des marais, D.: Sumphohreule) laagten, veengebieden en open duinenlandschappen.

De velduil lijkt op de ransuil maar heeft zeer korte, nauwelijks herkenbare oorpluimen (E.: Short-eared owl), die enkele bij opwinding opgericht worden.

Typisch zijn de zwavelgele iris en zwarte omranding van de ogen, in een lichte gezichtssluier. De grondkleur van het verenkleed is licht geelbruin, met op de bovenzijde een grof patroon van brede donkerbruine vlekken, maar door de enkel in de lengte gestreepte bleke gele onderzijde, maakt de buik een veel lichtere indruk dan bij de ransuil.

Als broedvogel komt de velduil vooral voor in Noord- en Oost-Europa.

Op de Nederlandse en Duitse waddeneilanden is de velduil eerder een zeldzame broedvogel. Het zijn vooral de vogels uit de Scandinavische landen (Zweden, Noorwegen, Finland) en Rusland, die hier komen overwinteren.

Wanneer we het maximum aantal overwinterende velduilen in de Uitkerkse polder bekijken vanaf het jaar 1970, dan zijn er toch enkele belangrijke vaststellingen.

Tabel 1 toont dat het aantal in de jaren '70 telkens boven de 10 ex. lag, met een uitschieter in de winter van 1972-1973.

	1970 1971	1971 1972	1972 1973	1973 1974	1974 1975	1975 1976	1976 1977	1977 1978
Maximum aantal ex. winterperiode	10	12	50	20	25	35	15	15

Tabel 1: "Het voorkomen van de velduil aan de Belgische kust (bron John Van Gompel 1979)

In de jaren '80 waren er een drietal jaren waar het maximum nog tussen 20 en 30 ex. lag.

In de periode 1992 tot 2006 is het aantal overwinterende velduilen zeer laag (lager dan 5!).

Tabel 2 geeft aan dat sedert 2007-2008 er een kleine heropleving is, met een groot aantal begin 2012 en vorig jaar met een 10 tal ex.

	2003 2004	2004 2005	2005 2006	2006 2007	2007 2008	2008 2009	2009 2010	2010 2011	2011 2012
maximum aantal ex. winterperiode	2	3	2	2	6	6	6	4	22

Tabel 2 : gegevens uit waarnemingen.be en eigen waarnemingen

Velduilen zijn in tegenstelling met de andere uilensoorten vaak overdag actief. Zo zijn er soms vanaf 15 uur vogels actief aan het jagen in de weiden.

De winterinvasie van het aantal velduilen wordt enerzijds verklaard door een geslaagd broedseizoen, te wijten aan de grote hoeveelheid aanwezige lemmingen in het broedgebied, die de voornaamste voedselbron vormen. Omgekeerd stelt men vast dat in jaren met weinig prooidieren in het broedgebied, er zelfs heel wat vogels zijn die het broedseizoen overslaan.

Anderzijds is de Uitkerkse Polder door zijn open, wijds landschap en de aanwezigheid van veldmuizen als voedselbron uitstekend geschikt als overwinteringsgebied.

Analyses van enkele braakballen bij de velduil gaf volgend resultaat: 56 % veldmuizen, 15 % andere muizensoorten en 29 % vogels. (gegevens uit “Het voorkomen van de velduil aan de Belgische kust John Van Gompel 1979).

De Uitkerkse Polder is een uitgelezen gebied voor deze woelmuis, met zijn korte staart en korte oortjes, die ondergronds leeft in de vele gangetjes aanwezig in de losse graspollen. Landschappelijke kenmerken zoals extensief beheerde weiden (lage veedichtheid, lossere grasmat, niet te hoge grasvegetatie), een niet te hoge waterstand en het grootschalig open landschap vormen een ideaal leefgebied voor de veldmuizen.

Klimaatfactoren spelen ook een belangrijke rol. Zachtere winters en langere droge perioden zoals we het voorbije jaar gekend hebben, kunnen de muizenpopulatie sterk doen toenemen. De aanwezigheid van heel veel torenvalken in de polder wijst op een goed voorbij muizenjaar. Het lage aantal velduilen deze winter (max. een 6 tal) is te wijten aan het zeer slechte voorbije broedseizoen, door de lang aanhoudende koude en aanwezige sneeuw in de broedgebieden. Andere gebieden waar de uilen gespot werden zijn de Zwijnvlakte (3 ex.), de Assebroekse meersen (1ex.) en regio De Haan (1 ex.).

Meestal verlaten vanaf einde maart, begin april de velduilen hun overwinteringsgebied en trekken terug naar hun broedgebieden in het hoge Noorden.

De laatste twee jaar blijven enkele exemplaren soms wat langer pleisteren in de Uitkerkse polder en leidt dit tot broedpogingen. Jammer genoeg zijn er nog geen succesvolle broedgevallen gekend.

Iedere winter brengt de aanwezigheid van velduilen heel wat vogelaars en natuurfotografen naar de Uitkerkse polder.

Hopelijk heeft deze prachtige en elegante vogel voorgoed de weg gevonden naar de Uitkerkse polder en mogen we in de toekomst hopen op een jaarlijkse talrijke aanwezigheid.

Geert De Clercq